GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe treĭ lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmond 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 236. *Marţĭ, Mercurĭ, 28 Octomvre (9 Noemvre).* **1887.**

Braşovŭ, 27 Octomvre 1887.

Amŭ comunicatŭ într'unulŭ din numerii trecuţĭ ai „Gazetei“ esenţa unui proiectŭ de lege ce l'a presentatŭ parlamentului din Viena guvernulŭ austriacŭ.

E vorba de proiectulŭ de lege contra beţiei. A fostŭ unŭ momentŭ fericitŭ acela în care guvernulŭ austriacŭ s'a decisŭ sĕ înzestreze ţéra cu o lege atâtŭ de importantă, menită a ridica moralitatea publică şi bunăstarea popórelorŭ din acea jumĕtate a monarchiei nóstre.

Nu voimŭ sĕ cercetămŭ cum va fi stândŭ lucrulŭ cu moralitatea publică în partea austriacă a monarchiei, şi nicĭ ce estindere va fi luatŭ acolo patima beţiei, care influinţézâ în modŭ nenorocitŭ asupra moralităţii publice; dér mărturisimŭ că, décă vre-unŭ guvernŭ era datorŭ sĕ se presente înaintea parlamentului cu vr'unŭ proiectŭ de lege de felulŭ celui amintitŭ, atuncĭ în prima liniă datorŭ era sĕ facă acésta guvernulŭ ungurescŭ.

Nu numai odată amŭ arătatŭ proporţiunile cele mari ce le ia patima beţiei şi cu ea imoralitatea în partea de dincóce a monarchiei nóstre. Nu numai odată amŭ acusatŭ guvernulŭ ungurescŭ şi organele lui, că nu numai nu facŭ nimicŭ, ca sĕ pună stavilă rĕului, ci din contră propagă chiar beţia şi prin urmare şi imora litatea.

Alegerile dietale suntŭ o necontestabilă dovadă, că beţia se propagă chiar de guvernŭ prin organele lui, suferindŭ ca spirtulŭ şi rachiulŭ sĕ jóce rolulŭ principalŭ, ba sĕ decidă chiarŭ isbênda candidatului guvernului orĭ alŭ oposiţiunei.

Acésta nu o scimŭ numai noi, nu o spunemŭ numai noi, ci o scie tótă lumea, o spunŭ chiar foile unguresci, cele guvernamentale când se necăjescŭ pe oposiţiă, cele oposiţionale când se necăjescŭ pe guvernŭ şi pe partidulŭ lui.

Décă dér se felosescŭ, între altele, de unŭ astfelŭ de mijlocŭ de corupţiune înşişĭ aceia, carĭ chemaţĭ arŭ fi a-lŭ înfiera şi a căuta mĕsurile potrivite pentru stîrpirea lui, atuncĭ îşĭ póte închipui omulŭ, ce dimensiunĭ a luatŭ acéstă nenorocită patimă, acestŭ distrugĕtorŭ viţiu în acéstă parte a monarchiei, sub stăpânirea ungurésca.

Dér rĕulŭ e cu atâtŭ mai mare şi îngrijirea nóstră cu atâtŭ mai seriósă cu câtŭ elŭ, mulţămită celorŭ carĭ ne guvernéză şi ne administréză, se vĕră şi intre Românĭ, carĭ cunoscéu până acum rachiulŭ numai ca mijlocŭ de recreare după obosélă, ér nu ca mijlocŭ de a'şĭ stêmpĕra setea.

Nu'i vorbă, nu găsescĭ în comunele românescĭ totŭ la a ḍecea orĭ a douĕspreḍecea casă carciumă, cum găsescĭ în comunele unguresci şi sĕcuescĭ; dér destulŭ e că cârciumele, una orĭ douĕ câte suntŭ într'o comună românéscă, au ajunsŭ în multe părţĭ în mânile jidovilorŭ, carĭ protegiaţĭ de organele stăpânirii, nu numai vêndŭ mai multŭ spirtŭ şi vitriolŭ decâtŭ rachiu, făcêndŭ pe bieţii locuitorĭ birnicĭ permanenţĭ ai cârciumei lorŭ, ci ii ducŭ chiar la sapă de lemnŭ, prin aceea că unii ţĕranĭ mai slabi de ângerŭ îşĭ beau mai totŭ ce câştiga, orĭ ajungŭ de li-se vinde produsulŭ muncei lorŭ de anĭ pentru „datorii“ pe otrava ce au bĕut'o.

Guvernulŭ ungurescŭ, în locŭ de a aduce proiecte de legĭ pentru sporirea dării pe carne, pe zacharŭ, pe cafea şi pe alte lucrurĭ absolutŭ necesare omului, mai bine s'ar fi gânditŭ sĕ aducă proiecte de legĭ contra bĕuturei escesive a alcoolurilorŭ.

E destulŭ de mare miseria ce ni-a adus'o pe capŭ prin dările cele marĭ, ce n'au sĕmĕnŭ în alte state, prin stagnarea afecerilorŭ, prin legiónele de funcţionarĭ de totŭ soiulŭ ce se spoescŭ pe ḍi ce merge; nu ne mai trebuia pe capŭ şi corupţia şi încă protegiată şi alimentată prin beţiile de pe la alegerile dietale.

Dér e o ironiă a aştepta dela guvernulŭ ungurescŭ proiecte de legĭ de felulŭ celui de susŭ. Nu poţĭ aştepta aşa ceva dela unŭ guvernŭ, care tótă activitatea sa 'şĭ-o consumă numai şi numai cu proiecte de legĭ pentru sporirea dărilorŭ, cu legĭ şi ordonanţe pentru scurtarea continuă a drepturilorŭ naţionalitaţilorŭ nemaghiare, cu mĕsurĭ de persecutare a celorŭ carĭ luptă pentru apĕrarea acestorŭ drepturĭ, pentru reîntregirea celorŭ scurtate şi pentru recâştigarea celorŭ perdute.

Din afară.

In comisiunea delegaţiunei ungare, comitele Iuliu Andrassy a interpelatŭ pe guvernŭ asupra afacerilorŭ bulgare, în generalŭ, şi, în particularŭ, asupra recunóscerei principelui Ferdinand. Comitele Kalnoky a rĕspunsŭ, că afară de o singură putere, guvernulŭ bulgarŭ este recunoscutŭ ipso facto. Dér ministrulŭ a adăogatŭ că „astăḍĭ nu putemŭ recunósce legalitatea alegerei principelui“. Politica austro-germană este o politică de pace la care s'a unitŭ şi Itacia, şi ale cărorŭ scopurĭ suntŭ identice cu acelea ce urmăresce Englitera. Comitele Kalnoky esprimă speranţa că Rusia se va reapropia de aspiraţiunile pacifice şi conservatóre ale puterilorŭ centrale şi că Austro-Ungaria va întreţine relaţiunĭ cordiale cu puternica sa vecină.

„Times“ ḍice că d. Crispi a ficsatŭ la Friedrichsruhe cele mai micĭ detalii ale întreitei alianţe. In casulŭ unei rupturĭ a păcei în Europa acţiunea celorŭ trei puterĭ (Germania, Austria şi Italia) va fi comună. S'ar fi stabilitŭ asemenea că modificaţiunile teritoriale vorŭ fi ficsate înainte de concluderea păcei.

Ḍiarulŭ „Le Nord“ confirmă că Ţarulŭ întorcêndu-se în Rusia, va trece pe la Berlinŭ şi va avea o întrevedere cu împĕratulŭ Wilhelm. Organulŭ cancelarului însĕ ḍice că nu este esactŭ cum că Ţarulŭ va fi însoţitŭ la Berlinŭ de doi miniştri. Rusia va persista în atitudinea ei espectantă, ḍice „Le Nord“, faţă cu afacerile bulgare, fără a'şĭ compromite libertatea sa de acţiune. Garanţia păcei stă nu în întreită alianţă, ci în siguranţa că Rusia se va pronunţa în contra oricărei puterĭ care va da semnalulŭ de resbelŭ.

Felicitărĭ adresate generalului Doda.

Alegĕtorii românĭ din Sibiiu aparţinĕtorĭ partidului naţionalŭ au adresatŭ d-lui generalŭ Doda următórea felicitare:

Domnule Generalŭ! Alegĕtorii românĭ din cercurile electorale ale cetăţii Sibiiului, întrunţĭ astăḍĭ în conferenţă 'şi luândŭ cu mulţămire şi mândriă la cunoscinţă bărbătésca D Tale păşire, prin care ca singurulŭ mandatarŭ a 3 milióne de Românĭ, adresându-Te parlamentului ungarŭ, ai descoperitŭ nedreptăţile ce se facŭ némului românescŭ, — se simtŭ fericiţĭ a Te felicita şi a Te asigura, că din inima lorŭ ai vorbitŭ în ambele D-Tale acte, adresate parlamentului. Sĕ trăescĭ, d-le Generalŭ: stâlpŭ adevĕratŭ alŭ Tronului, patriei şi naţiunii.

Din conferenţa alegĕtorilorŭ românĭ, aparţinĕtorĭ partidului naţionalŭ din cele douĕ cercurĭ electorale ale Sibiiului, ţinută în Sibiiu la 25 Octomvre (6 Noemv.) 1887.

Simeonu Popescu, preşedinte. *Pompiliu Piposiu,* secretarŭ.

SCIRILE ḌILEI.

Din părţile Silvaniei i se scrie „Telegrafului Românŭ“: »In anulŭ trecutŭ în comuna *Trĕsnea,* o comună curatŭ românéscă afară de câteva familii de proprietarĭ marĭ maghiarĭ, s'a înfiinţatŭ o scólă frobeliană (Kisdedovó), pentru cine? cei ce o-au înfiinţatŭ o vorŭ sci, pentru că noi avemŭ aicĭ scólă intru tóte corĕspunḍĕtóre legei şi provĕḍută cu învĕţătorŭ cualificatŭ. Până aicĭ tóte suntŭ în ordine, nime nu póte sĕ poruncéscă pe punga altuia, cine o a înfiinţatŭ a avutŭ voiă sĕ o facă. Dér trebue sĕ indigneze pe orĭce omŭ cu simţŭ curatŭ românŭ, când preotulŭ de acolo Irodionŭ Labo, în biserică îndemnă pe poporŭ ca sĕ-şĭ înscrie pruncii la scóla acésta ungurésca. Acésta e păstorire sufletéscă?! — Bine părinte, décă adevĕrate suntŭ acestea, cum ai pututŭ fi atâtŭ de hainŭ la inimă, ca sĕ te facĭ unélta duşmanilorŭ credincioşilorŭ sfinţiei tale, carĭ'ţĭ dau pânea de tóte ḍilele. Nu te temĭ de mânia lui Dumneḍeu?

—x—

Cu ḍiua de 1 Noemvre s'au mai făcutŭ în armata comună următórele inaintărĭ afară de cele ce le comunicarămŭ: la gradulŭ de *colonelŭ:* locotenentŭ-colonelulŭ *Aronŭ Bihoiu* din regimentulŭ de infanteriă 64; la gradulŭ de *majorŭ:* căpitanulŭ cl. I. *L. Trifŭ* din reg. 64 de inf.; la gradulŭ de *căpitanŭ cl. I.:* căpitanii de cl. II.: *Petru Banda şi Gavrilŭ Selceleanu* din reg. 101 de inf; la gradulŭ de *căpitanŭ cl. II.: Ludovicŭ Ciatŭ* din reg. de husarĭ nr. 6 şi *Demetriu Ionaşcu* dela artileriă; la gradulŭ de *locotenenţĭ:* sublocotenenţii: *Simionŭ Barza* la artileriă, *Nicolau Lugoşanu* şi *Mihaiu Stoica de Haţegŭ.* Intre oficialii militarĭ s'a numitŭ directorŭ *Stefanŭ Basarabă.* La honvedime: la gradulŭ de *căpitanŭ cl. I.:* căpitanulŭ de cl. II. *Georghiu Cserghedi;* la gradulŭ de *locotenenţĭ:* sublocotenenţii: *G. Cojocarŭ şi Eugenŭ Bozanŭ.* E transferatŭ: Dr. *Ioanŭ Tatarŭ* dela spitalulŭ de garnisónă nr. 16 în Budapesta, la reg. 82 de infanteriă, in reservă.

—x—

Judele din *St. Ana,* in Ungaria, împreună cu alţĭ patru locuitorĭ de acolo au omorîtŭ pe comandantulŭ postului de gendarmĭ din St Ana, anume Stern, pentru că a voitŭ sĕ facă o perchisiţiune domiciliară, împreună cu unŭ altŭ gendarmŭ, care a fostŭ desarmatŭ, dér a scăpatŭ cu fuga. S'au trimisŭ gendarmĭ în urmărirea lorŭ.

—x—

Din *Gherla* ni se scrie „In nóptea de 8 Septemvre a. c. st. n. a fugitŭ din serviţiu dela profesorulŭ *V. L. Borgovanŭ* servitórea *Herschkovics Rosa* seducêndŭ şi pe copila *Filipaşiu Parasca,* abia în etate de 13 anĭ, carea e a asemenea în aceeaşi casă de 3 anĭ, ca grijitóre de băeţĭ (pestră). După cercetările de până acuma a poliţiei reiese, că numita Herschkovics Rosa se chiamă cu numele celŭ adevĕratŭ: *Huber Mari* măritată după Nyistorŭ Iosifŭ din *Felsöbanya (Baia Sprie).* Furândŭ cartea de serviţiu dela vară-sa, Herschkovics Rosa din Baia mare a mersŭ cu acestŭ nume falsŭ la Gherla în începutulŭ lui Iulie a. c., de unde—precum s'a ḍisŭ—a dispărutŭ cu numita băietă—pe carea o caută părinţii şi numitulŭ profesorŭ în tóte părţile. Băéta este blondă, tunsă, ochii căprii, faţă ovală şi palidă, n'are nicĭ unŭ documentŭ la sine, precând seducătórea (o femeiă ca de 26 până la 28 anĭ, de statură mijlociă, bine făcută, brunetă, cu faţa rotundă) şi-a furatŭ cartea şi dela ultimulŭ stăpânŭ. Suntŭ rugaţĭ cu tótă căldura toţĭ p. t. cetitorĭ ai ḍiarelorŭ române, da luândŭ de veste de fugară, sĕ binevoiéscă a incunosciinţa — în interesulŭ moralităţii şi póte alŭ vieţei numitei copile — pe susŭ numitulŭ profesorŭ.“

—x—

Ḍiarele din *Bucurescĭ* aducŭ scirea, că a încetatŭ din viéţă *Dr. Drasch,* una din figurile cele mai originale din societatea bucureşteană. Pentru multă lume Dr. Drasch era unŭ făcĕtorŭ de minunĭ şi inspirase unŭ adevĕratŭ fanatismŭ. După peste 35 de anĭ de practică dênsulŭ móre cu desĕvêrşire sĕracŭ deşi a avutŭ timpŭ îndelungatŭ cea mai numĕrósă clientelă din România, dér mai totdeuna nu numai nu primea plată, dér încă ajuta cu banĭ pe pacienţii sĕracĭ.

„**Scola şi familia,**“ fóiă pentru părinţĭ şi învĕţătorĭ, ese de 2 orĭ pe lună în Braşovŭ, sub redacţiunea d-lorŭ *Ioanŭ Popea* şi *Andreiu Bârşeanu.* Nr. 13 dela 1 (13) Octomvre conţine: Din istóriculŭ învĕţământului;

intuitivŭ, de Ioanŭ Russu. — Lucru de mână în scola poporală de băeţĭ, de S. Roşu. — Stegulŭ albŭ (traducere), de C. — Bibliografiă. — Diverse.

Revista societăţii „Tinerimea română“ apare odată pe lună în Bucuresci. Nr. 9 are următorulŭ sumarŭ: 6 Augustŭ pe Ceahlău (Fata Popii) novelă, de Rădulescu Nigerŭ. — Influinţa eredităţii asupra caracterului, de C. Lupu. — Pe apa Bistriţei (poesiă), de Rădulescu Nigerŭ. — Degenerarea şi regenerarea animaleloră domestice, de Călinescu. — Valea Budeştiloră (poesiă), de Răd. Nigerŭ. — Unŭ slatŭ (poesiă), de Nal. — O, vină! şi Evlavia (poesii), de Răd.-Nigerŭ. — Cugetărĭ, de Nal. — Lunga aşteptare (poesiă), de Răd.-Nigerŭ. — Cronică scientifică

„Revista catolică“, redactată în Satmarŭ de d-lŭ dr. *Vasiliu Lucaciu*, apare la prima fiă-carei lunĭ. Fas cicululŭ X, de pe Octomvre, conţine: Schiţe din istoria filosofiei. — Gramatica generală, adecă filosofia vorbirei. prelucrată de dr. Iuliu Dragoşŭ. — Biserica şi statulŭ în causele matrimonialĭ în Ungaria. — Corespondenţe. — Cronica contimporană.

„Ţara nouă“, revistă scientifică, politică, economică şi literară; apare odată pe lună în Bucuresci Redactorŭ: dr. Ioanŭ Neniţescu Nr. 6 de pe Septemvre conţine: Organisarea scóleloră în Elveţia, de Serafimŭ Ionescu. — Literare (urmare) — Anecdote şi păcăliturĭ, adunate de Păunŭ I. Gilorleanu, învĕţătorŭ. — Cânii, după Brehm, de Const. C. Popovicĭ. — Discursurĭ pedagogice ale d-lui D. A. Sturdza, ministrulŭ de culte şi instrucţiune. — Maghiarisarea Româniloră din Ungaria şi Transilvania, de Redacţiă.

„Candela“, foiă bisericéscă literariă, apare odată pe lună în Cernăuţŭ. Redactorŭ primarŭ: *Artemiu Berariu*. Nr. 10 dela 1 Octomvre conţine: Omiliele s. Ioanŭ Chrisostomŭ la epistola către Romanĭ (urmare) — Cuvêntare pentru Dumineca a 2-a dela Luca. — Cronică. — Insciinţărĭ. — Corespodenţe. Se mai află şi doi articulĭ sêrbescĭ.

Afacerea bisericei din cetate.

Braşovŭ, 27 Octomvre 1887.

Se scie că în procesulŭ purtatŭ de Românii din Braşovŭ cu Grecii pentru biserica sf. Treimĭ din cetate, Curia supremă din B.-Pesta a decisŭ în fine că biserica din cetatea Braşovŭ este »naţională grecéscă« şi că prin urmare tótă averea acesteia, peste 300,000 fl., se trécă în mânile Greciloră.

Faptŭ este că biserica acéstă este întemeiată de Românĭ şi Grecĭ, pentru Românĭ şi Grecĭ, ér celŭ mai mare binefăcĕtorŭ alŭ ei, a cărui fundaţiune trece astădĭ peste 200,000 fl., a fostŭ principele românŭ Brancovean.

Româniloră decĭ li s'a făcutŭ o nedreptate strigătóre la cerŭ.

Ce sĕ vedĭ mai departe?

Biserica grecéscă stă sub disciplina şi jurisdicţiunea Metropolitului gr. or. din Sibiiu. Curia din B.-Pesta, în sentinţa ei contra Româniloră, fiindŭ biserica gr. or. română autonomă, nu s'a putută amesteca în cele interne, dér ca sĕ nimicéscă orĭ-ce titlu de dreptŭ alŭ Româniloră la acéstă biserică, în motive pomenesce că biserica fiindŭ declarată de „naţională grecéscă“, Grecii nu sunt datorĭ a suferi pe viitorŭ ca liturgia séu orĭ-ce altă funcţiune bisericéscă sĕ se ţină în altă limbă afară de cea grecéscă.

Este de observatŭ că Greciloră nicĭ prin gândŭ nu le-a trecutŭ sĕ céră o disposiţiă ca acésta.

In sĕptĕmâna trecută Grecii intră în proprietatea averei bisericescĭ şi numai decâtŭ, Miercurĭ, au şi adresatŭ parochului românŭ, care servesce la acéstă biserică de 30 anĭ, o hârtiă, prin care ilŭ insciinţéză că pe viitorŭ nu-lŭ vorŭ suferi sĕ oficieze nicĭ o funcţiune bisericéscă în limba românéscă. Parochulŭ românŭ a rĕspunsŭ că nu póte lua în considerare hârtia acésta, fiindcă dênsulŭ este instituitŭ de autoritatea bisericéscă, ér nu de epitropia grécă, prin urmare numai acela ilŭ póte opri de la funcţiune, cine l'a şi denumitŭ parochŭ. Grecii au rĕspunsŭ din nou că nu se abatŭ dela hotărîrea loră dintéiu.

Românii au cerutŭ ajutorulŭ poliţiei, pe care acésta l'a denegatŭ.

Sâmbăta trecută era sĕ încépă serviciulŭ de sĕptĕmână în limba românéscă. La 3 óre mergêndŭ parochulŭ românŭ cu curatorii, cantorii şi doi membri din comitetulŭ parochialŭ au găsitŭ în curtea bisericei pe doi curatorĭ grecĭ carĭ au declaratŭ, că nu vorŭ suferi ca Românii sĕ mai slujéscă în biserică şi că la cas de lipsă vorŭ invoca puterea poliţiénă.

Asupra acestui faptŭ unŭ notarŭ publicŭ, chematŭ anume din partea Româniloră, a încheiatŭ procesŭ verbal.

E fórte caracteristicŭ că, în ţéra nóstră, ómenii îşĭ facŭ dreptate cu puterea propiă, şi mai caracteristicŭ este că tocmai aceia, carĭ calcă legea, te ameninţă cu autoritatea poliţiénă, alŭ cărei ajutorŭ l'ar fi şi căpĕtatŭ de sigurŭ.

Aşa este în ţéra unguréscă.

Escelenţa Sa Părintele Metropolitŭ Miron Romanulŭ sfinţindŭ erĭ biserica cea nouă din Arpatacŭ, astădĭ se află aicĭ în Braşovŭ pentru regularea causei de mai susŭ. Sperămŭ că Escelenţa Sa va face în casulŭ de faţă sĕ se susţină véda şi autoritatea bisericei şi nu va lăsa ca în biserica nóstră autonómă sĕ se întêmple volnicii şi călcare de lege anticanonice. *X.*

Corespondinţa particulară a „Gaz. Trans.“

*Năsĕudŭ**), începutulŭ lui Octomvre 1887.

(Umblarea timpului, opidulŭ Năsĕudŭ, musica pompieriloră, biserica, hotelulŭ, edificiulŭ noului gimnasiu, scolarii din Năsĕudŭ, scólele, temniţa de statŭ, conferinţele învĕţătorescĭ, scóle comunale, Neposŭ, Ilva-mică, Măgura, Ilva-mare, Maierŭ, Salva şi Telciu).

Când nu scie cineva cu ce sĕ încépă vorba, se légă de âmblarea timpului, de cursulŭ vremei, că apoi sciţĭ d-vóstră vorba vorbă scóte şi numai ne treḑimŭ c'unŭ tălălău de vorbă, încâtŭ abia se póte da sémă: cum s'a începutŭ? Aşa-i bagŭ semă cursulŭ firei omenescĭ. Dreptŭ aceea, neputêndŭ face altfelŭ decum ce facŭ ceilalţĭ ómenĭ, mĕ voiu încerca a face baremĭ ca dênşii. O sĕ începŭ dér aşa, cum de comunŭ începŭ aceia, carĭ nu sciu începe altfelŭ.

Timpulŭ âmblă — lucru firescŭ — cum vre dênsulŭ; acum de esemplu e seninŭ, dér erĭ a plouatŭ în câte-va rêndurĭ, şi decă-i vorba sĕ fiă câtŭ de câtŭ consecinte, trebue sĕ plouă érăşĭ în scurtă vreme. Aşa-i în lume:

> După norŭ vine seninŭ,
> După dragoste suspinŭ,
> După dulcéţă veninŭ.....

Dómne şi multŭ mai cerŭ bieţii economĭ vreme bună chiar acum, când au de strînsŭ bucatele de pe câmpŭ. Pe aci e acum mai multŭ lucru: otavele nu suntŭ gata, fênulŭ şi spicele trebuescŭ aduse, cucuruzulŭ e de culesŭ, prunele trebuescŭ adunate, »norocŭ« pe noi, că acelea nu ne chiar îmbulzescŭ, că de când a încetatŭ *mussein-ul* cătănescŭ, nu prea multŭ ne ocupămŭ cu pomăritulŭ. Până când Românii din fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului erau militarĭ grăniţerĭ, nu era ertatŭ junelui sĕ se însóre înainte de ce arĕta superiorităţiloră militare cum că a produsŭ unŭ numĕrŭ óre-care de pomĭ în grădina sa; acum praşcăulŭ se póte însura îndată ce a scăpatŭ de asentare, chiar de a nimicitŭ pomii lui orĭ ai altuia, orĭ chiar de a făcutŭ şi alte rele. Apoi sĕ nu esclame Românulŭ: O tempora, o mores! Séu, ca sĕ fiă mai popularŭ, sĕ nu ḑică babele:

> Vai, stricată-i lumea tare,
> Cum se pórtă, rĕu îmĭ pare!

Opidulŭ Năsĕudŭ este o comună constătătóre din o uliţă lungă-lungă, câtŭ o ḑi din postulŭ mare, care mĕsóră aprópe 2 chilometri, decă vomŭ lua-o dela pietrariulŭ — care e paza vestică — până la rotariulŭ — care e paza ostică a Năsĕudului. Strada asta lungă are două numirĭ: din josŭ de piaţă — drumulŭ celŭ mare, ér din susŭ de piaţă — Stabĕrlaiu, orĭ Stabsgasse, adĭ îi ḑicŭ unii guralivĭ Snapsgasse, căcĭ acolea e situată fericitórea prepanaţiă, unde chiar şi în decursulŭ serviciului divinŭ poţĭ audi cântece destulŭ de ţigănescĭ.

Privitŭ dela unŭ punctŭ mai înaltŭ, d. e. din vêrfulŭ dealului dela Luşca, orĭ din vêrfulŭ Cicerei, Năsĕudulŭ apare ca unŭ lungŭ cârnaţŭ lungitŭ pe lângă Someşŭ, ér paralelŭ cu mai susŭ pomenita Snapsgasse unŭ altŭ cârnăciorŭ — uliţa din dosŭ. Numĕrulŭ locuitoriloră e de 2647 din carĭ 313 urmaşĭ direcţĭ perciunaţĭ ai emirului Avrum din Mesopotania.

Locuitorii Năsĕudului suntŭ, adecă ar trebui sĕ fiă, Românĭ neaoşĭ, căcĭ limba, portulŭ, joculŭ, datinele, cântecele, povestile, li suntŭ aceleaşĭ ca şi la marea mulţime a Româniloră din Dacia Traiană; din acestea cause ar trebui sĕ fiă Românĭ; suntŭ însĕ gurĭ rele— căcĭ pădure fără uscăturĭ şi lume fără sĕcăturĭ (voiu sĕ ḑicŭ gurĭ rele) bagsémă nu se póte — apoi gurile rele ḑicŭ că: Năsĕudenii Românĭ nu potŭ fi — deşi portulŭ, limba, joculŭ, datinele i-ar arĕta de atarĭ, — căcĭ Românulŭ Dumineca şi 'n sĕrbătorĭ merge la biserică şi se rógă lui Dumneḑeu, precândŭ biserica cea pompósă a Năsĕudului e fórte slabŭ cercetată, ba multŭ mai slabŭ decâtŭ prepănaţia şi Tradamulŭ; apoi totŭ gurile rele ḑicŭ că Năsĕudenii Românĭ nu potŭ fi nicĭ din causă că: precândŭ alţĭ Românĭ tindŭ sĕ înainteze, ei se dau la spatele Jidaniloră. Şi aci este ceva în lucru: mai în fie-care casă, în odaia de către stradă şede Jidanŭ, ér moşnénulŭ e în curte îndositŭ de murdariulŭ têrtanŭ. Eminescu ar ḑice:

> Vai de bietŭ Românŭ sĕraculŭ
> Câ'napoi totŭ dă ca raculŭ.

Unŭ ce îmbucurătorŭ pe terenulŭ culturalŭ alŭ opidaniloră năsĕudenĭ este musica pompieriloră, care deşi formată numai în véra ce ne părăsesce, face frumóse progrese. Ḑiua umblă membrii ei la lucrurile loră, ér séra se esercitéză la casa comunală sub conducerea măestrului loră şi în presenţa antistiei opidane şi a preoţiloră românĭ (alţĭ preoţĭ nicĭ că se află în Năsĕudŭ, decâtŭ românĭ). Numai succesŭ putemŭ dori braviloră membri pompierĭ în genere şi musicanţiloră în specie, căcĭ nime nu v'a putea disputa binefăcĕtórea înrîurire ce o are musica asupra poporului.

Din edificiele, ce înfrumséţéză Năsĕudulŭ, în loculŭ primŭ stă biserica română, unŭ pomposŭ edificiu terminatŭ numai înainte de optŭ anĭ. Ea este situată în partea ostică a pieţii, ḑidită după planulŭ mănăstirei din Blaşiu, provĕḑută cu două turnurĭ frumóse, cu orologiu şi îngrădită cu gardŭ de ferŭ. In lăuntru e fórte spaţiósă, ér fruntariulŭ lucratŭ în Viena cu multă artă. Daună că poporulŭ nu se îndésă mai tare într'unŭ astfelŭ de tem-

*) Intârḑiată din lipsa de spaţiu. — Red.

(2.) FOILETONU.

LOGOFĔTULŬ MATEI

NOVELĂ.

Matei era harnicŭ şi hărnicia te face plăcutŭ stăpâniloră, de aceea coconulă Nac îi dase ântâi etate între cei 6 logofeţĭ, carĭ supraveghiau trebile moşiei. E adevĕratŭ că elŭ scia carte mai multă, dér cu tóte acestea totŭ hărnicia i-a câştigatŭ încrederea cea mare la stăpânĭ.

Este mare lucru sĕ ai trecere la stăpânĭ, căcĭ atuncĭ toţĭ te respectéză, şi chiar decă părerea stăpâniloră n'ar fi întemeiată, totuşĭ face multŭ, căcĭ tótă lumea ḑice că boeru-i boerŭ, şi elŭ îşĭ cunósce ómenii; totŭ satulŭ decă ar ḑice că ceva este rĕu, n'are decâtŭ sĕ ḑică logofĕtulŭ că e bine, căcĭ atuncĭ şi boerulŭ ḑice totŭ ca elŭ şi lucrulŭ orĭ cum ar fi, de bunŭ are sĕ trécă. Omulŭ sĕracŭ e prostŭ şi fără trecere pentru că nu-i boerŭ, şi orĭ-ce ar ḑice elŭ nu este bine, pe când boerulŭ, chiar de ar spune vre-o prostia, are trecere căcĭ este boerŭ. Omulŭ săracŭ numai odată se îmbată şi toţĭ ilŭ arată cu degetulŭ că-i beţivŭ, ér boerulŭ sĕ umble şi beatŭ, are numai puţinŭ chefŭ şi chefulŭ este pentru boerŭ. Aşa'sŭ lucrurile în lume şi pentru ce suntŭ aşa, pe noi nu ne interesézá, destulŭ că ceea ce ḑicea logofĕtulŭ era primitŭ de boerulŭ Nac, şi acesta nu'şĭ mai bătea capulŭ să se gândéscă la trebile sale, atâta încredere avea în elŭ.

Am fost spusŭ că Matei rĕmăsese singurŭ singurelŭ. Dér bunŭ e Domnulŭ, grijeşte elŭ de tóte, şi cum se întêmplă de obiceiu, aşa s'a întêmplatŭ şi de astădată, încâtŭ îţĭ vine a crede că tóte în lume se facŭ numai din întêmplare.

De vre-o cincĭ luncĭ de ḑile adusese cocóna Elefteru, soţia coconului Nae, o fată curăţică ca fată în casă. Era de familiă fórte bună dér scăpĕtată de totŭ, era totŭ din Săcele, totŭ dintr'unŭ satŭ cu Matei. Maruţa, căcĭ aşa o chema, învăţase la scólă, învăţase la cusutŭ şi la brodatŭ, scia croi, scia face totŭ ce se cere la casa omului; ei i-a venitŭ de multŭ bine la socotélă ca sĕ între într'o casă boeréscă. „Multe fete s'au norocitŭ din casele boeriloră“, îşĭ gândise ea când s'a hotărîtŭ ca sĕ vină la moşiă.

Maruţa, când venise, era slabă şi palidă la faţă, ceea-ce lângă pĕrulŭ ei negru ca pămêntulŭ Ialomiţei după plóiă, îi sta de totŭ bine. Ochii ei mari nu prea aveau espresiune, căcĭ întregulŭ feţei te făcea sĕ credĭ că ai înaintea ta o fată bolnăviciósă.

Tocmai când sosise ea la moşiă, se întêmplase că a muritŭ mama logofĕtului şi din ântâia ḑi cum va fi fost de rêndŭ, a vorbitŭ cu Matei ḑicêndu'i câteva vorbe de mângăere. I-a cădutŭ bine lui Matei aceste vorbe şi din acea clipă l'a apucatŭ unŭ felŭ de compătimire pentru Maruţa. „Mama a fostŭ o bătrână, care d'abia îşĭ târa óse̦le, ér biata Maruţa o fată de 15 séu 16 anĭ, aḑi-mâne sĕ se prăpădéscă!“ gândia Matei în sine.

Din clipa acésta Matei venea desŭ pe la curte, lucru care nicĭ nu era greu pentru elŭ, căcĭ boerulŭ nu'i ḑicea nimicŭ, ci din contră ilŭ lăuda ca pe celŭ mai harnicŭ logofĕtŭ, care după ce 'şĭ gată trebа câmpului, vine la curte ca sĕ aducă vre-o împărtăşire séu sĕ priméscă vre-o poruncă nouă.

Venea desŭ pe la curte şi de câte orĭ venea, vorbea şi cu Maruţa.

Parcă era o minune.

Maruţa, cum a datŭ de puţinŭ traiu bunŭ, se schimbă cu totulŭ, căcĭ trăsurile ei frumóse lângă faţa ei plină s'au făcutŭ şi mai frumóse, şi puţina roşaţă ce-i eşise în obrajĭ, te făcea sĕ îţĭ uiţĭ de tine şi cu sĕptĕmâna sĕ stai lângă ea, ceea ce s'a întêmplatŭ de mai multe orĭ logofĕtului Matei.

Lucrurĭ se întêmplă de tot felulŭ între ómenĭ şi nicĭ nu se întêmplă bine şi le află tótă lumea, ér dragostea orĭ cum s'ar tăinui, totuşĭ ese la ivélă şi ajunge în scirea tuturoră.

Aşa s'a întêmplatŭ şi cu logofĕtulŭ Matei.

Totŭ satulŭ audise de dragostea lui către Maruţa, fata din casă a cocóncĭ Elefteru, şi câtŭ ai da în pălmĭ se şi găsiră fete şi feciorĭ, carĭ sĕ se lege cu vorbe de Matei. La începutŭ vorbeau fetele între ele, căcĭ cum va fi de rêndŭ astfelŭ de lucrurĭ mai ântâiu fetele

plu pomposŭ ridicatŭ intru onórea celui Prea sfântŭ. Ar putea lua poporulŭ năsĕudeanŭ esemplu dela fraţii lorŭ Rodneni, carĭ nu numai diminéţa la ultreniă şi liturgiă, der şi séra la vecerniă umplu biserica.

Edificii marĭ suntŭ apoi hotelele din Năsĕudŭ; unulŭ aşeḑatŭ în partea nordostică a pieţii numitŭ *„Griviţa“*, şi altulŭ în Stabsgasse numitŭ *„Rahova“*. Acestea locale, după câtŭ am înţelesŭ, suntŭ bine frecuentate parte de călĕtorĭ şi parte de cei din locŭ.

Mai suntŭ apoi câteva edificii mai frumóse, posesiunea fondurilorŭ grăniţĕrescĭ, la carĭ se adauge noulŭ edificiu gimnasialŭ, ce este chiar în lucrare. Superbŭ edificiu va fi acesta, celŭ mai frumosŭ şi mai pomposŭ în Năsĕudŭ, ba, între scólele române din acéstă patriă, va fi póte uniculŭ. De nu erau vremile acestea ploióse în tomna acesta, noulŭ edificiu gimnasialŭ se ridica de totŭ şi se punea sub scutŭ; dér aşa — vomŭ vedé. Acestŭ edificiu se ḑidesce în strada domnilorŭ (Stabsgasse) şi adecă dela casele vicariale rĕmânŭ trei case cum suntŭ şi apoi se începe noulŭ edificiu, chiar dela scóla de fetiţe ocupândŭ vre-o 5 grădinĭ, şi mergĕndŭ paralelŭ cu drumulŭ şi cu riulŭ, este dérĕ între drumŭ şi rîu. Onóre va face acestŭ măreţŭ edificiu fiilorŭ lui Marte de pe valea Rodnei, numai sĕ-lŭ véḑă terminatŭ şi plinŭ de elevĭ.

Scóle suntŭ în Năsĕudŭ 4: scóla confesională locală, condusă de unŭ învĕţătorŭ, scóla de fetiţe, condusă de 2 învĕţătóre şi unŭ învĕţătorŭ; scóla fundaţională (normală) de patru classe şi — coróna tuturorŭ — gimnasiulŭ completŭ.

In fine mai amintescŭ, că faţă 'n faţă cu scóla fundaţională este închisórea de statŭ, unde se pocăi — aşa arŭ ḑice Ungurii — în anulŭ trecutŭ d-lŭ Corneliu Popŭ Pĕcurariu.

Petroşenĭ, Octomvre 1887.

Onorată Redacţiune! In 20 Septemvre (nascerea vergurei Mariei) punĕndu-se piétra fundamentală la biserica gr. cat. din Petroşenĭ, ḑiua aceea a fostŭ o îndoită sĕrbătóre pentru poporulŭ românŭ gr. catolicŭ.

Timpulŭ fiindŭ destulŭ de favoritorŭ, încă pe la órele 9 diminéţa oratoriulŭ provisorŭ era îndesuitŭ de credincioşĭ, ér după finitulŭ serviciului divinŭ la órele 11 poporulŭ in frunte cu preoţii şi în sunetulŭ clopotelorŭ capelei dela societatea montană din locŭ s'a îndreptatŭ spre loculŭ destinatŭ pentru clădirea memoratei bisericĭ, unde aşteptândŭ încă unŭ numĕrosŭ publicŭ, după sânţirea acelui locŭ şi a prescriselorŭ ceremoniei, on. d-nŭ Stefanŭ Radicu ca protopopŭ şi paroch localŭ a ţinutŭ o vorbire pĕtrunḑĕtóre şi acomodată, sub decursulŭ căreia puteai ceti de pe feţele credincioşilorŭ bucuria de care suntŭ pĕtrunşĭ, şi nu fără temeiu, căcĭ dela înfiinţarea acestei parochii anulŭ 1871 şi până în timpulŭ de faţă, în lipsa unei bisericĭ statornice au fostŭ necesitaţĭ a asculta serviciulŭ divinŭ în mai multe localităţĭ, acum însĕ potŭ ḑice: la neobositele stăruinţe ale susnumitului d. protopopŭ in curĕndŭ avemŭ sĕ fimŭ în posesiunea propriei nóstre bisericĭ, pentru ce subscrisulŭ, în numele comunităţii bisericescĭ, mĕ vĕdŭ îndemnatŭ a aduce adêncă mulţămită şi recunoscinţă atâtŭ d. protopopŭ, câtŭ şi tuturorŭ binefăcĕtorilorŭ ce nu ni-au detrasŭ sprijinulŭ faţă de întreprinderea acestei clădirĭ monumentale

Ce se atinge de ajutórele incurse, cu permisiunea On. Redacţiunĭ îmĭ voiu ţinea de datorinţă la timpulŭ sĕu a-le chita pe calea ḑiaristicei.

In numele com. bisericescĭ:

Ioanŭ Oprea,
curatorŭ primŭ bisericesc.

Insciinţare. — Adunarea generală ordinară a reuniunei femeilorŭ române din Braşovŭ se va ţiné Sâmbătă în 7/19 Noemvre a. c. la 3 óre d. p. în sala de desemnŭ a şcólelorŭ centrale române.

Agnes Duşoiu, preşedintă. *Dr. Nicolau Popŭ*, actuarŭ.

Mulţămită publică. Onoratulŭ comitetŭ alŭ Assocaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ cu chârtia Nr. 37 din 4 Martie a. c. nĭ a trimesŭ gratuitŭ pentru biblioteca şcolară următórele cărţĭ:

1) Câte unŭ esemplarŭ din fóia „Transilvania« din anulŭ 1869—78, 1882—85.

2) Câte unŭ esemplarŭ din Meitani G. „Studie asupra constituţiunei Românilorŭ“ fasciculii V—XI. (alŭ XI în 2 esemplare).

3) Familia pro 1870 1 esemplarŭ.

4) Catalogulŭ cărţilorŭ din biblioteca Associaţiunei. 1 esemplarŭ.

5) Lăzăriciu: Elemente de poetica română. 1 esemplarŭ.

6) Baiulescu: Despre necesitatea promovărei şi protecţionărei meseriaşilorŭ. 1 esemplarŭ.

7) A II-a Adunare generală a Associaţiunei transilvane din 1862. 1 esemplarŭ.

8) Statistica judiciară în România din 1872 şi 1883. 2 esemplare.

9) Analele Associaţiunei transilvane în alŭ XX-lea anŭ pro 1880. de redact. G. Bariţiu.

10) Ni-se trimite în modŭ gratuitŭ fóia Associaţiunei »Transilvania“ pe anulŭ curentŭ 1887.

Subscrisa eforia şcolară primindŭ acestea cărţĭ vine, pe calea acésta, a esprima cea mai călduróşă mulţămită P. Onoratului comitetŭ alŭ Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ.

Din şedinţa eforiei şcólei centrale grăniţerescĭ de reuniune.

Haţegŭ, 6 Noemvre 1887.

George Ciuciu, preşed. *Nicolae Sânzianu*, secret.

Mulţămită publică. — Subscrisulŭ, după o întrerupere de câţĭva anĭ a studiului din causa lipsei totale de mijlóce, îmĭ luasemŭ hotărîrea, ca cu începutulŭ anului curentŭ scolasticŭ sĕ-mĭ cercŭ din nou norocululŭ, de a termina în sfârşitŭ clasele gimnasiale. Spre scopulŭ acesta îmĭ luaiu inima în dinţĭ şi — fără cea mai mică raḑă de speranţă de ajutorŭ — îmĭ aleseiu multŭ vestitulŭ gimnasiu românŭ din Braşovŭ, cugetândŭ, că voiu puté fi, celŭ puţinŭ unŭ anŭ, cruţatŭ încâtva de urmărirea crudei miserii. N'a fostŭ însĕ astfelŭ precum cugetamŭ, căcĭ ea şi aicĭ mĭ-a datŭ de urmă, şi trebuia prin urmare, ca sĕ părăsescŭ şi acestŭ institutŭ măreţŭ şi sĕ renunţŭ, póte pentru totdéuna, la gândulŭ de a mai continua studiulŭ. Der aflândŭ — cum, nu sciu — despre starea mea nobila tinerime studiósă dela gimnasiulŭ superiorŭ şi dela scóla comercială română de aicĭ, mĕ surprinse cu suma de 44 fl. v. a., colectată de demnulŭ prefectŭ alŭ acesteia prin contribuirĭ benevole. Dându-mi-se astfeliu, deocamdată, possibilitatea de a-mĭ continua studiile la acestŭ gimnasiu, îmĭ ţinŭ de cea mai sacră datorinţă, de a-mĭ exprima şi pe calea acésta cea mai ferbinte mulţumită faţă cu susŭ numita şi marinimósa tinerime pentru acestŭ mare beneficiu, asigurându-o pentru totdéuna de perpetua mea recunoscinţă.

Braşovŭ, Octomvre 1887.

Ioanŭ Brînda,
studentŭ la gimn. românŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

BERLINŬ, 8 Noemvre. — „Norddeutsche Allg. Zeitung“ anunţă, că Ţarulŭ Rusiei sosesce aci în sĕptĕmâna viitóre.

VIENA, 8 Noemvre. — In comisiunea pentru armată a delegaţiunei ungare a declaratŭ ministrulŭ de rĕsboiu că, în urma potiţiunei camerei comerciale şi industriale din Braşovŭ, va contribui cu plăcere la decentralisarea furnisărilorŭ până la unŭ óre-care gradŭ realisabilŭ. Hegedüs cere a se lua în considerare industria şi comerţulŭ Transilvaniei, pretinḑêndŭ că până la espirarea contractelorŭ de furnisare nu se póte aştepta. Comisiunea decise o resoluţiune în acestŭ sensŭ.

DIVERSE.

Profesorulŭ Billroth şi pungaşii englesĭ. — Consilierulŭ de curte profesorulŭ Billroth a ţinutŭ unŭ cursŭ fórte importantŭ mai ḑilele trecute la clinica sa asupra gastrotomiei. Se scie că la o operaţiune de acestŭ felŭ, e vorba de depărtarea din stomachŭ a unorŭ obiecte înghiţite. O astfelŭ de operaţiune — cum declară Billroth — a trebuitŭ sĕ se facă unui băiatŭ de 12 anĭ, ce la jocŭ înghiţise o bucată de metalŭ. „Mĕ gândeamŭ“, ḑice Billroth, „la despicarea stomachului, dér îmĭ adusei aminte de o altă procedură ce învĕţasemŭ dela pungaşii englesĭ. »Pungaşii englesĭ, când suntŭ prinşĭ asupra furtului, înghitŭ totdéuna obiectulŭ furatŭ, inelele, giuvaericalele etc. cu mare iuţélă, astfelŭ că la eventuala căutare corporală ce li se face, nu se póte găsi nimicŭ ce sĕ-i învinovăţéscă. Poliţia englesă deşi cunósce acestŭ mijlocŭ pungăşescŭ, nu póte proceda la despicarea stomachului spre a dovedi vina hoţului. Astfelŭ pungaşulŭ rĕmâne la fiecare dată nepedepsitŭ, şi pe urmă printr'unŭ procedeu specialŭ scóte obiectulŭ înghiţitŭ, pe care se şi grăbesce a-lŭ schimba pentru monete. Pungaşulŭ începe o aşa numită „cură de cartofĭ“, mâncândŭ în cursulŭ câtorva ḑile marĭ cantităţĭ de cartofĭ şi, mirare, succesulŭ nu lipsesce. In loculŭ gastrotomiei, am întrebuinţatŭ şi la acestŭ băiatŭ procedura pungaşilorŭ londonenĭ, cu multŭ succesŭ. Étă bucata de metalŭ, pe care tatălŭ băiatului dorea a o păstra ca amintire familiei sale, dér pe care am insistatŭ a o obţiné spre a o arăta celorŭ ce facŭ cursurile sub mine. Am învĕţatŭ dela mulţi mijlóce practice, conchise Billroth la importantulŭ sĕu cursŭ, dér că a-şĭ puté învĕţa ceva şi dela pungaşĭ nu aşĭ fi creḑutŭ nicĭ odată.“

Descoperiri archeologice romane. — De vr'o câtva timpŭ se facŭ în Triestŭ descoperirĭ archeologice romane fórte interesante. Cu ocasiunea demolării mai multorŭ ḑidirĭ vechĭ, pentru ca aerulŭ şi lumina sĕ pótă străbate mai cu uşurinţă în oraşŭ, s'au aflatŭ mai multe petrii mormêntale romane şi mai multe acoperemintе de sarcofage. Mai mulţĭ lucrătorĭ deteră în adêncime de 1 metru preste o ḑidire romană fórte bine conservată. Continuându se săpăturile s'a datŭ preste trei odăi a cărorŭ padimentŭ în mosaicŭ este bine conservatŭ, mĕsurândŭ în suprafaţă 4 metri cuadraţĭ. O odae representă în mosaicŭ pe câtŭ se póte de frumosŭ figura unui delfinŭ. Archeologii, carĭ au venitŭ la faţa locului şi-au datŭ părerea, că au a face cu o villă romană, care a aparţinutŭ unui patricianŭ. Totu cu acéstă ocasiune s'a descoperitŭ şi unŭ aquaductŭ, care se vede că s'a estinsŭ dela movila din apropiere la villă. Cele mai multe dintre ţevile equaductului, fiindŭ pregătite din pămêntŭ bine arsŭ, suntŭ bine conservate. Apariţiunea acestorŭ descoperirĭ fiindŭ pentru sciinţă câtŭ sĕ póte de însemnată, directorulŭ museului din Triestŭ a datŭ ordinŭ ca sĕ se continue săpăturile.

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

---

le audŭ, cu tóte că nu vreau sĕ ḑicŭ că ele s'or fi înteresândŭ mai multŭ de astfelŭ de lucrurĭ, dér eu spunŭ ce s'a întêmplatŭ de astă dată cu Matei.

„Audĭ colo, logofĕtulŭ Matei, mâna dréptă a boerului, care póte lua pe cea dintâiu fată din satŭ, sĕ ia o avere nu glumă, audĭ acolo, sĕ cadă în ghiarele unei slăbiciunĭ ca Maruţa, în ghiarele unei sărăcii! Asta nu o credea nimenea. Elŭ putea sĕ ia pogóne habnice, dér nu sĕ-şĭ vâre gâtulŭ în jugulŭ sărăciei!“

Aşa vorbea una, aşa vorbea alta, totŭ satulŭ şi împrejurimea vorbea, fiăcare cum îlŭ tăia capulŭ.

Fete bogate erau destule în satŭ, erau şi fete frumóse, şi pe orĭ-care o putea avea logofĕtulŭ, dér ce sĕ facĭ décă Maruţa îi plăcea, şi numai ce-i dreptŭ, ea era de totŭ frumósă, şĭ-apoi scii, frumseţea este lucrulŭ dracului, te face sĕ nu cugeţĭ când te hotărĕscĭ pentru lucrurile cele mai marĭ.

Trecuseră cincĭ lunĭ de când murise mama lui Matei şi de când venise Maruţa la moşiă.

Matei nu mai mergea la horă, căcĭ jelea pe mamă-sa, şi décă îlŭ întreba cineva de pricina care îlŭ face sĕ nu mérgă la horă, elŭ se nĕcăjea şi rĕspundea scurtŭ: „Nu mergŭ, căcĭ jelescŭ pe maica“, şi după ce ḑicea aceste vorbe, pleca mai departe; nu'i plăcea sĕ-lŭ mai întrebe şi de alte lucrurĭ.

Erau mulţĭ, carĭ îlŭ întrebau astfelŭ, era totŭ satulŭ şi elŭ era nĕcăjitŭ că lumea bănuesce că n'ar merge la horă din pricina Maruţei şi de aceea căuta prileju sĕ arăte lumei că nu-i adevĕratŭ.

Cu câtŭ voia însĕ mai cu dinadinsulŭ sĕ arate lumei că n'are nicĭ în clinŭ nicĭ în mânecă cu fata, cu atâtŭ mai desŭ se cugeta la Maruţa, şi cu câtŭ satulŭ ḑicea mai multe vorbe rele despre Maruţa, cu atâtŭ Matei se neliniştea mai multŭ; în cele din urmă ajunsese acolo încâtŭ nu'şĭ mai lua gândulŭ dela Maruţa.

***

Când se ridică Matei dela otacŭ, după ce întrebase pe Istratŭ décă i-a datŭ calulŭ la apă, era în sufletulŭ sĕu fórte amărîtŭ. Trecuseră numai cincĭ lunĭ dela mórtea mame-si şi elŭ era hotărît sĕ mérgă la horă.

III.

— Bucătare, — se adresă Matei către George, — astăḑĭ mergŭ la horă; sĕ vedĭ ca sĕ scurtezĭ conaculŭ şi sĕ gaţĭ mâncarea, aşa înainte de amedĭ.

Aşa grăi logofĕtulŭ şi aceste vorbe erau isprava multelorŭ gândurĭ, ce l'au muncitŭ atâta vreme.

Indată ce a ḑisŭ aceste, era parcă ceva mai cu inimă; i se părea că a făcutŭ începutulŭ, i se părea că a trecutŭ peste greutatea, peste care avea sĕ trécă.

Atâta ḑise logofĕtulŭ şi a plecatŭ sĕ se primenéscă.

A fostŭ destulŭ atâtŭ.

Toţĭ muncitoriĭ audiseră şi toţĭ erau veselĭ. Ilŭ cunosceau ei pe logofĕtulŭ mai dinainte, căcĭ mai mâncaseră pânea coconului Nae; îlŭ cunosceau ei şi tocmai de aceea erau mai veselĭ ca altădată, sciau ei ce însemnéză când logofĕtulŭ merge la horă, sciau ei ce'i vorŭ ajunge, şi sciau că conaculŭ de Lunĭ, are sĕ se încépă mai târḑiu ca de obiceiu.

Toţĭ erau veselĭ, numai bucătarulŭ era posomorîtŭ.

Nu'i eşia lui din capŭ că elŭ lucréză şépte ḑile în sĕptĕmână şi că plata o ia numai pe şése, nu-i eşia din capŭ şi se tânguia bietulŭ pe icĭ pe colea, dér rîsulŭ şi ocara o avea dreptŭ rĕsplată, lucru care numai Ţiganilorŭ li se întêmplă, şi George, bată'lŭ pĕcatele lui, nu era Ţiganŭ, şi nicĭ că putea suferi pe Ţiganĭ, pe aceştĭ muncitorĭ tânjitorĭ la mâncare.

***

In satŭ erau trei cârciume şi câteşĭ trele erau la drumŭ şi drumulŭ este fórte umblatŭ, căcĭ duce la Călăraşĭ.

Erau şi alte drumurĭ, carĭ ducŭ la Călăraşĭ, erau şi alte cârciume, cu tóte acestea orĭ câţĭ aveau trebnrĭ prin părţile acelea, conăceau la moşia X. din Bărăganĭ unde este arĕndaşŭ coconulŭ Nae.

Nu se opreau de dragulŭ coconului Nae, nicĭ de dragulŭ satului, ci era altceva ce făcea pe trecĕtorĭ sĕ se opréscă tocmai acolo.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Noemvre st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5% . . .	——	Bonurĭ croato-slavone . .	104 25
Rentă de hârtiă 5% . .	99.75	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145.15	Imprumutulŭ cu premiu ung.	123 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	97.20	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului .	122.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	——	Renta de hărtiă austriacă	89.70
		Renta de arg. austr. . .	82.85
		Renta de aurŭ austr. . .	112,10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	113 25	Losurile din 1860 . . .	134.80
		Acțiunile băncel austro-ungare	888 —
		Act. băncel de creditŭ ung.	288.—
Bonurĭ rurale ungare . .	104.70	Act. băncel de creditŭ austr.	282.20
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 93
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.—	Napoleon-d'orĭ	9.42
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—	Mărcĭ 100 imp. germ. . .	61 50
Bonurĭ rurale transilvane	104 95	Londra 10 Livres sterlinge	125 25

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 22 Octomvre st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). .	$93\frac{1}{2}$	$94\frac{1}{2}$
Renta rom. amort. (5%) . .	96—	97—
» convert. (6%) . .	91—	92—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.) .	34—	36—
Credit fonc. rural (7%) . .	105—	106—
» „ „ (5%) . .	$91\frac{3}{4}$	$92\frac{1}{4}$
» » urban (7%) . .	103—	104—
» » » (6%) . .	96—	97—
» » » (5%) . .	$87\frac{1}{2}$	$88\frac{1}{2}$
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă . .	$14\frac{1}{4}$	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ. .	2.03	2.04

Cursulu pieței Brașovu

din 8 Noemvre st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	$8.67\frac{3}{4}$	Vênd.	8.73
Argint românesc	»	8.60	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	9.92	»	9.96
Lire turcescĭ	»	11.22	»	11.26
Imperialĭ	»	10.20	»	10.25
Galbenĭ	»	5.90	»	5.95
Scrisurile fonc. »Albina» 6% .	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5% .	„	98.—	-	99.—
Ruble Rusescĭ	»	113.—	»	$114.\frac{1}{2}$
Discontulŭ . . .	»	7—10% pe anŭ.		

DICȚIONARŬ
germano-românŭ

DE

THEOCHAR ALEXI

A NOUA MIIĂ de EXEMPLARE.

Opŭ aprobatŭ de Ministerulŭ Instrucțiunei Publice alŭ României sub Nr. 11,230 din 27 Octomvre 1866.

Agreatŭ de Maiestatea Sa Carolŭ I. Regele României, conformŭ notei Inaltului Seu Cabinetŭ din 26 (8) Decemvre 1866.

Se află de vêndare la tóte librăriile notabile.

fl. 1.50 séu 3 lei 50 banĭ exemplarulŭ.

Librarii primescŭ rabate fórte considerabile.

A se cere exemplare din Tipografia ALEXI, căcĭ celelalte suntŭ contra-făcute. 4—12

Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de învêțătorŭ la scóla conf. gr. cat. română din Feldru, Vicariatulŭ Rodna, devenindŭ vacantŭ, prin pensionarea fostului învêțătorŭ, cu unŭ salarŭ anualŭ de 200 fl. v. a. care se va primi în rate lunare anticipative din fondulŭ scólei, prin acésta se escrie concursŭ până în 13 Noemvre a. c.

Doritorii de a ocupa acestŭ postŭ învêțătorescŭ vorŭ avea a suscerne suplicele lorŭ înainte de timpulŭ hotărîtŭ la subsemnatulŭ senatŭ cu următórele documente:

Testimoniu despre absolvirea cursului preparandialŭ și de cualificațiune, și din limba maghiară. Testimoniu de moralitate și serviciu de până acum.

Dintre concurenți vorŭ fi preferiți cei carĭ vorŭ dovedi că suntŭ cântăreți și suntŭ în stare a compune corŭ bisericescŭ.

Dela senatulŭ scólei conf. gr. cat.

Feldru, în 30 Octomvre 1887.

Președinte: Gregoriu Mureșianu.

Notarŭ: Ioane Cosma. 2—3

Avisŭ d-lorŭ abonați!

Rugămŭ pe d-nii abonați ca la reînoirea prenumerațiunei sê binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se aboneză din nou sê binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sê arate și posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS.“*

Publicațiunile „CANCELARIEI NEGRUȚIU,“

— GHERLA — SZ.-UJVÁR. —

AMICULU FAMILIEI. Diarŭ beletristicŭ și enciclopedicŭ-literarŭ cu ilustrațiunĭ, Cursulŭ XI. — Apare în 1 și 15 di a lunei în numerĭ de câte $1\frac{1}{2}$—$2\frac{1}{2}$ cóle cu ilustrațiunĭ frumóse; și publică articlii socialĭ, poesiă, nuvele, romanuri, suvenirĭ de călĕtoriă ș. a. — Mai departe tracteză cestiunĭ literare și scientifice, cu reflesiune le cerințele vieței practice; apoi petrece cu atențiune vieța socială a Românilorŭ de pretutindenea, precum și a celorlalte poporațiunĭ din patriă și străinătate; și prin umorŭ dulce și satiră alesă nisuesce a face câte o óră plăcută familiei strivite de grijele vieței; și peste totŭ nisuesce a întinde tuturorŭ individilorŭ din familiă o petrecere nobilă și instructivă. — Prețulŭ de prenumerațiune pe anulŭ întregŭ e 4 fl. pentru România și străinătate 10 francĭ — lei noi, plătibilĭ și în timbre poștalĭ.

PREOTUL ROMÂN. Revistă bisericéscă, scolastică și literară. Cursulŭ XIII. — Apare în broșurĭ lunare de câte $2\frac{1}{4}$—$3\frac{1}{4}$ cole; și publică articlii din sfera tuturorŭ sciințelorŭ teologice și între acestia mulțime de predice pe duminecĭ, serbătorĭ și diverse ocasiunĭ, — mai departe studii pedagogice, didactice și scientifice-literarĭ. — Prețulŭ de abonamentŭ pe anulŭ întregŭ e 4 fl. — pentru România 10 francĭ — lei noi, plătibilĭ și în bilete de bancă și în timbre postalĭ.

A se adresa la „Cancelaria Negruțiu în Gherla — Szamosujvár. unde se mai află de vêndare și următórele cărțĭ:

Puterea amorului. Nuvelă de Paulina C. Z. Rovinarŭ. Prețulŭ 20 cr.

Idealulŭ pierdutŭ. Nuvelă originală de Paulina C. Z Rovinarŭ. Prețulŭ 15 cr.

Opera unui omŭ de bine. Nuvelă originală. — Continuarea nuvelei: „Idealulŭ pierdutŭ“ — de Paulina C. Z. Rovinarŭ. Prețulŭ 15 cr.

Fontâna dorului. Nuvelă poporală de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Codrenu craiulŭ codrului. Baladă de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Elŭ trebue se se însóre. Nuvelă de Maria Schwartz traducere de N. F. Negruțiu. Prețulŭ 25 cr.

Branda seu Nunta fatală. Schiță din emigrarea lui Dragoșŭ. Nuvelă istorică națională. Prețulŭ 20 cr

Numerii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioanŭ Tanco. Prețulŭ 30 cr.

Probitatea în copilăriă. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé, membru alŭ academiei. francese. Prețulŭ 10 cr.

Barbu cobzarulŭ. Nuvelă originală de Emilia Lungu. Prețulŭ 15 cr.

Hermann și Dorotea după W. de Goethe, traducțiune liberă de Constantin Morariu. Prețulŭ 50 cr.

Ifigenia în Aulida. Tragediă în 5 acte, după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Prețulŭ 30 cr.

Petulantulŭ. Comediă în 5 acte, după Augustŭ Kotzebue tradusă de Ioanŭ St. Șuluțŭ Prețulŭ 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută în sa'ele gimnasiului din Fiume prin Vincețiu Nicóră prof. gimnas. Cu portretulŭ M. S. Regina României. Prețulŭ 15 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unŭ volumŭ de 102 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețulŭ redusŭ (dela 1 fl. 20 cr. la) 60 cr.

Trandafiri și viorele, poesii poporale culese de Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ. Unŭ volumŭ din 14 cóle. Prețulŭ 60 cr.

Tesaurulŭ dela Petrosa seu **Closca cu puii ei de aurŭ.** Studiu archeologicŭ de D. O. Olinescu. Prețulŭ 20 cr.

Apologiă. Discusiunĭ filosofice și istorice maghiare privitore la Romanĭ, invederite și rectificate de Dr. Gregoriu Silași. — Partea I. Paulŭ Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Sincai. Prețulŭ 30 cr.

Renascerea limbei românescĭ în vorbire și scriere invederită și aprețiată de Dr. Gregoriu Silași. (Opŭ completŭ) Broșura I. II. și III. Prețulŭ broș. I. II. câte 40 cr. — Broșura III. 30 cr. Tóte trei impreună costau 1 fl. v. a.

Biblioteca Săteanului Românŭ. Cartea I. II. III. IV. cuprindêndŭ materii fórte interesante și amusante. Prețulŭ la tóte patru 1 fl., câte una deosebitŭ 30 cr.

Biblioteca familiei. Cartea I. cuprinda materii fórte interesante și amusante. Prețulŭ 30 cr.

Colecte de Recepte din economiă, industriă, comerciu și chemiă, pentru economĭ, industriașĭ și comercianțĭ. Prețulŭ 50 cr.

Economia pentru scólele popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețulŭ 30 cr.

Indreptarŭ teoreticŭ și practicŭ pentru învêțămentulŭ intuitivŭ în folosulŭ elevilorŭ normalĭ (preparandiali), a învêțătorilorŭ și a altorŭ bărbațĭ de scólă, de V. Gr. Borgovanŭ, profesorŭ preparandialŭ. Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ 1 fl. 80 cr. v. a. In literatura nóstră pedagogică abia aflămŭ vre-unŭ opŭ, întocmitŭ după lipsele scólelorŭ nóstre în mĕsura în care este acesta! pentru aceea ilŭ și recomandămŭ mai alesŭ Directorilorŭ și învêțătorilorŭ ca celorŭ în prima liniă interesațĭ.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Românĭ. De Vas. Gr. Borgovanŭ. Prețulŭ 15 cr.

Manualŭ de Gramatica limbei române pentru scólele poporalĭ în 3 cursurĭ de Maximŭ Popŭ profesorŭ la gimnasiulŭ din Năsĕudŭ. — Manualulŭ acesta este aprobatŭ prin Inaltulŭ Ministerŭ de cultŭ și instrucțiune publică cu rescriptulŭ de dato 26 Aprilie 1886 Nr. 13193. — Prețulŭ 30 cr.

Nu mĕ uita. Colecțiune de versurĭ funebralĭ, urmate de iertăciunĭ, epitafiă s. a. Prețulŭ 50 cr.

Carte conducĕtóre la propunerea calculărei în scóla poporală pentru învêțătorĭ și preparandĭ. Broș. I. scrisă de Gavrilă Trifu, profesorŭ preparandialŭ. Prețulŭ 80 cr.

Cele mai eftine cărțĭ de rugăciunĭ.

Mărgăritarulŭ sufletului. Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericeștĭ fórte frumosŭ ilustrată. Prețulŭ unui esemplarŭ broșatŭ 40 cr. legatŭ 50 cr. legatŭ în pânză 60 cr. legatŭ mai fînŭ 60, 80, 90 cr. 1 fl., în legătură de luxŭ 1.50—2.50.

Miculŭ mărgăritarŭ sufletescŭ. Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ — frumosŭ ilustrată pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Cu aprobarea jurisdicțiunei sup. bisericescĭ. Prețulŭ unui esemplarŭ broșatŭ 18 cr., — legatŭ 22 cr., legatŭ în pânză 26 cr.

Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Cu mai multe icóne frumóse. Prețulŭ unui esemplarŭ trimisŭ franco e 10 cr.; — 50 esemplare costau 3 fl.: 100 esempl. 5 fl.

Visulŭ Prea Sântei Vergure Maria a Născĕtórei de D-deu urmatŭ de mai multe rugăciunĭ frumóse. Cu mai multe icóne frumóse Prețulŭ unui esemplarŭ espedatŭ franco e 10 cr.. 50 esemplare 3 fl., 100 esemplare 5 fl. v. a.

Epistolia D. N. Isusŭ Christosŭ. Prețulŭ unui esemplarŭ legatŭ e 15 cr.

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.